

SYHY

Syyhy eli scabies on kutiseva ihottuma, jonka aiheuttaa 0,3-0,5 mm:n pituinen hämähäkkieläimiin kuuluva syyhypunkki (*Sarcoptes scabiei*). Punkkinaaras elää ihossa 1-2 kuukautta, jonka aikana se munii ihon sarveiskerrokseen kaivamaansa käytävään. Ihon ulkopuolella punkkinaaras elää noin 1-3 vuorokautta.

Miten syyhy tarttuu?	Syyhypunkki on yksinomaan ihmisen loinen, joka tarttuu ihmisestä toiseen ihokosketuksen kautta. Lyhytaikainen kosketus ei yleensä riitä tartuntaan. Tartuntoja saadaan perhepiirissä ja seksin yhteydessä. Lisäksi syyhy voi tarttua syyhyä sairastavan vaatteista tai lakanoista, mutta tämä on harvinaisempaa. Syyhy leviää helpommin erilaisissa ryhmissä, kuten päivähoitossa tai hoitolaitoksissa.
Mitkä ovat syyhytartunnan oireet?	Syyhyn ensioireena on kutiseva ihottuma, joka alkaa yleensä 3-6 viikon kuluttua tartunnasta. Uusintatartunnoissa kutina voi alkaa jo muutaman päivän kuluttua. Kutinaa esiintyy etenkin iltaisin ja öisin. Raapimisalueet voivat tulehtua. Iholla voi esiintyä punkin käytäviä, näppylöitä tai vesirakkuloita.
Miten syyhytartunta todetaan?	Tartuntaa epäillään yleensä kutinan perusteella. Tuolloin iholta etsitään naaraspunkin käytäviä, jotka ovat yleisimmin rannepoimuissa, sormien väleissä ja lapsilla myös kämmenissä ja jalkapohjissa. Käytävän päässä voi näkyä vesikellomainen rakkula, jossa syyhypunkki asustaa. Syyhypunkin havaitsemiseen vaaditaan kuitenkin yleensä apuvälineitä ja diagnoosin tekee lääkäri.
Miten tartunta hoidetaan?	Syyhy hoidetaan lääkehoidolla. Lääkityksenä voidaan käyttää joko bentsyylibentsoaatti/disulfiraami voidetta, permetriinivoidetta tai reseptivalmisteena saatavia ivermektiinitabletteja tai 10 %-rikkivaseliinia. Hoitokertoja on kaksi viikon välein riippumatta hoitovalmisteesta. Sekä oireiset syyhytartunnan saaneet, että oireettomat lähikontaktit hoidetaan samalla kerralla ja ohjeella. Lääkehoidon lisäksi tehdään syyhyhygieneiä kotona. Syyhyyn voi liittyä muutamia viikkoja kestävä jälkikutina, joka ei välttämättä ole merkki hoidon epäonnistumisesta. Jälkikutinaa voi hoitaa kortisoni- ja perusvoiteilla.

Miten syyhyn tarttuminen ennaltaehkäistään?	<p>Syyhyn leviämistä voidaan ehkäistä parhaiten hoitamalla oireilevat henkilöt ja heidän lähipiirinsä asianmukaisesti.</p> <p>Lapsen syyhystä on hyvä ilmoittaa päiväkotiin tai kouluun, jonne lapsi voi palata vasta, kun kertahoito on annettu.</p>
Milloin lääkäriin?	<p>Soita terveysasemien puhelinpalveluun p. 05 220 2000, jos epäilet itselläsi syyhyä, hoidon jälkeen esiintyvä jälkikutina ei lakkaa noin kuukaudessa tai jos helpottanut kutina alkaa uudelleen.</p> <p>Työperäistä tartuntaa epäillessä työntekijän tulee ottaa yhteyttä omaan työterveyshuoltoon.</p>